

ת"פ 12310/09/16 - משטרת ישראל תביעות- שלוחת רמלה נגד מרים סעאידה

בית משפט השלום ברמלה

ת"פ 12310-09-16 משטרת ישראל תביעות- שלוחת רמלה נ' סעאידה

בפני כבוד השופטת רבקה גלט
המאשימה
ע"י ב"כ עו"ד לונדנר
נגד
הנאשמת
ע"י ב"כ עו"ד אוריאל

משטרת ישראל תביעות- שלוחת רמלה

מרים סעאידה

החלטה

א. לפניי בקשת הנאשמת למתן צו לקבלת מסמכים לפי סעיף 108 לחסד"פ.

הנאשמת עותרת לכך שבית המשפט יורה למאשימה למסור לידיה פירוט אודות כל תיקי החקירה שנפתחו בשלוש השנים האחרונות בגין העבירה של הלנת תושב זר, בנסיבות כתב האישום דנן, וכן פירוט התיקים שנסגרו ועילת הסגירה; פירוט אודות כל כתבי האישום שהוגשו בעבירה ובנסיבות כאמור, וכן מדיניות והנחיות התביעה הכללית באשר להעמדה לדין בגין הלנת תושב האזור שהנו בן משפחה של החשוד.

הבקשה הוגשה עוד ביום 17.4.17 והתקיימו מספר דיונים לצורך בירורה. כעת באה שעת ההכרעה.

האישום

ב. נגד הנאשמת הוגש כתב אישום המייחס לה עבירות של הלנת תושב האזור לפי סעיף 12ב(א)(1) לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952, וכן הפרעה לשוטר לפי סעיף 275 לחוק.

תמצית העובדות היא כי ביום 23.6.16 בשעות הלילה המאוחרות, ברמלה, הלינה הנאשמת את בעלה שהוא תושב האזור. משנשאלה על ידי השוטרים היכן בעלה, השיבה כי איננו בבית, אך לאחר בדיקה הסתבר כי הסתתר בתוך מיטה בבית.

השתלשלות העניינים והטענות

ג. הנאשמת טוענת בבקשה כי בכונתה לבחון האם קמה לה טענה מקדמית של הגנה מן הצדק, בשל אכיפה בררנית. נטען כי מפסיקת בתי המשפט עולה כי התביעה אינה נוהגת להעמיד לדין חשודים בשל הלנת תושב זר שהוא בן משפחה, ובייחוד בן זוג. הנאשמת מפנה להלכה הפסוקה על פיה הנטל המוטל עליה לצורך קבלת הבקשה הוא ראשוני בלבד, היות שאין לנאשמת דרך להשיג את הנתונים במלואם באופן עצמאי, ולטענתה, עמדה בנטל זה באמצעות חיפוש במאגרי הפסיקה, בהם לא נמצא כתב אישום שהוגש בנסיבות דומות לעניינה של הנאשמת (כשהמדובר בעבירה זו בלבד). המבקשת טוענת כי נוכח האכיפה המועטה מתעורר החשש כי ננקטה נגדה אכיפה בררנית, על כן יש מקום לחייב את התביעה להעמיד לעיונה את פירוט הנתונים אשר בלעדיהם לא תוכל לבסס טענתה. לסיום טענה הנאשמת כי מסירת המידע המבוקש אינה כרוכה במאמץ רב, שכן הבקשה תחומה בזמן ובהיקף התיקים המבוקשים. בכל מקרה, הנאשמת טוענת כי באיזון שבין זכותה להליך הוגן לבין הנטל הכרוך בהפקת הנתונים, זכותה גוברת.

מטעם התביעה הוגשה תגובה בה נטען כי יש לדחות את הבקשה היות שלא הונחה תשתית ראשונית לקיומה של סלקטיביות באכיפה, ולא נסתרה חזקת התקינות המנהלית. נטען כי הבקשה מעלה דרישה בלתי סבירה, ואף לא יהא בה כדי לסייע לנאשמת היות ששיקולי התביעה בסגירת תיקים הם פרטניים. עוד טענה התביעה כי בכל מקרה, אין היא מסווגת את התיקים על פי קיומם או העדר קיומם של קשרי משפחה בין החשוד לבין התושב הזר שהליו, על כן יידרש מאמץ רב לשם הפקת הנתונים.

ד. ביום 21.6.17 הצעתי לצדדים להסכים כי התביעה תמסור לידי הנאשמת את כל תיקי החקירה שנפתחו בגין עבירת הלנה של תושב האזור, במשך תקופה מוגדרת שתיקבע, על מנת שתערור את בדיקותיה בעצמה. ואולם, לכך לא הסכימה התביעה. עם זאת, התביעה הודיעה כי היא נכונה לבדוק במה תהיה כרוכה הפקת דו"ח של סטטוס כלל תיקי ההלנה בפילוח לפי יחסי הקרבה בין החשוד לתושב הזר, בכלל יחידות המשטרה. לצורך כך נדחה הדיון.

בדיון מיום 17.7.17 מסרה התביעה כי לא ניתן להפיק את הדו"ח הכולל התייחסות לקיומה של קרבת משפחה בלחיצת כפתור, אלא יידרש מאמץ בלתי מידתי ובלתי סביר לצורך הפקת הנתונים הללו. בהחלטתי מאותו יום הוריתי כי בשלב ראשון תמסור התביעה לבית המשפט טבלה מסודרת של כמות תיקי הלנת שב"ח שנפתחו במשטרת ישראל, מתחילת שנת 2015 עד היום, בפילוח לפי שנים, כולל סטטוס החקירה, כמויות סגירת תיקים ובאיזו עילה נסגרו.

בהתאם לחלטה, הוגשה מטעם התביעה טבלת נתונים, המתייחסת ברובה לתיקים בעבירה של הלנת שב"ח, אך בחלק מן הפריטים נמסרו הנתונים ביחס לתיקי עבירת "הלנה/העסקה שלא כדיון". לאחר קבלת הטבלה טענה הנאשמת כי הנתונים מחזקים את החשש לאכיפה בררנית, בשים לב לריבוי התיקים שנסגרו בעילה של העדר עניין לציבור. נוכח נתוני הטבלה, הציעה כי ימסרו לה אך ורק הנתונים המתייחסים לתיקים שנסגרו בעילה זו, ובנוסף, ימסרו לה מספרי התיקים שבהם ניתן גזר דין בגין עבירות הלנה, על מנת שהיא תאתר את התיקים ותערור את בדיקותיה בעצמה. התביעה מצדה שבה והתנגדה לבקשה.

דין והכרעה

ה. אין מחלוקת על כך שהמסגרת הנורמטיבית האופפת את הבקשה מצויה בסעיף 108 לחסד"פ, כפי שנקבע מפי בית המשפט העליון (בש"פ 8252/13 מד"י נ' שיינר (23.11.14); בש"פ 2242-16 מד"י נ' מזרחי (31.3.16); בש"פ 871/16 דיסי נ' מד"י (13.11.16).

על פי ההלכה הפסוקה, ההכרעה בבקשה לפי סעיף 108 נתונה לשיקול דעתו של בית המשפט שדן בהליך העיקרי (בש"פ 2447/16 נפטלוביץ נ' מד"י (10.8.16). נקבע כי תנאי לקבלת הבקשה הוא שהנאשם יציג תשתית ראיתית לכאורית שיש בה כדי לסתור את חזקת התקינות המנהלית ממנה נהנות רשויות התביעה (ע"פ 6328/12 מד"י נ' פרץ (10.9.2013) עפ"א (ארצי) 16393-12-13 מד"י נ' דואב (9.9.15). עם זאת, התשתית שעל הנאשם להציג היא ראשונית בלבד (ע"פ 30636/06 מד"י נ' מטר (19.7.07); ע"פ 2398/08 מד"י נ' סגל (9.6.11); עפ"א (ארצי) 29798-10-11 מד"י נ' יהודית (22.4.13).

בעניין מטר הנ"ל, הוסיף בית המשפט העליון וקבע:

ככל שיהא בנתונים שיימסרו כדי להניח תשתית ראשונית לטענת אפליה, יהא בכך כדי ללמד כי ראוי לחייב את הרשות, אשר לה להבדיל ממנו, נגישות לעובדות שבכוחן לבסס טענתו, להביא חומר רלוונטי נוסף.

בענייננו, כבר נמסרו לנאשמת נתונים סטטיסטיים אודות כמויות התיקים שנפתחו או נדונו בגין העבירה של הלנה שלא כדין בשלוש השנים האחרונות. ואולם, טענתה היא כי הנתונים שנמסרו מעוררים צורך בהעמקת הבדיקה והעברת **חומר רלוונטי נוסף**, שכן הם דווקא מחזקים את החשש לאכיפה בררנית. לדעתי, הדין עם הנאשמת, ואבהיר.

1. הנתונים המבוקשים נועדו לשמש את הנאשמת לצורך בחינת האפשרות להעלות טענה להגנה מן הצדק, והלא ידוע כי לשם כך יהא עליה לשכנע כי ננקטה כלפיה מדיניות שונה מזו שננקטה כלפי אחרים, **הדומים לה** (בג"צ 6396/96 זקין נ' ראש עיריית באר שבע (8.6.99). אך ברור הוא כי אין לנאשמת אפשרות להשיג באופן עצמאי את מאגר התיקים שנפתחו במשטרה בגין העבירה של הלנה, ולברר מה עלה בגורלם של מקרים **דומים**, אם היו כאלה.

2. לפי הצהרת ב"כ הנאשמת נערכה על ידה בדיקה יסודית של מאגרי הפסיקה, ולא הצליחה לאתר אף מקרה מתועד אחד, שבו הורשע אדם בעבירה של הלנת תושב האזור, בנסיבות בהן הלן את בן זוגו או בן משפחתו הקרובה. חיפוש ראשוני שלי במאגר "נבו" הוליד תוצאה זרה. לדעתי, בשים לב לכך שעל פי הניסיון השיפוטי הסיטואציה של הלנה על ידי קרוב משפחה אינה רחוקה מן המציאות, יש בהעדר כל הרשעות מתועדות שכאלה כדי לעורר חשש שמא המקרים הללו אינם מגיעים לפתחם של בתי המשפט, וכבר בכך יש כדי להצדיק היענות לבקשה, שהרי העדרם של מקרים **דומים** מעלה חשש של ממש לקיומה של אכיפה בררנית.

ח. לא זו אף זו. עיון בטבלת הנתונים שהוגשה מעלה כי במהלך השנים 2015-2017, נפתחו סה"כ 1142 תיקים בעבירות של הלנת תושבי האזור וכן "הלנה/העסקה" שלהם. מתוך כמות זו, נסגרו 198 תיקי חקירה בגין עבירה של הלנה (בלבד), בעילת העדר עניין לציבור. לכאורה, שיעור התיקים שנסגרו בעילה זו הוא גבוה ביותר (מעל 20% בשים לב לכך שכמות תיקי הלנה (בלבד) אף נמוכה מ-1142). בנוסף, שיעור התיקים שנסגרו מהעדר עניין לציבור גבוה מאד בהשוואה לכמות התיקים שנדונו באותה תקופה (בעבירת הלנה בלבד) - סה"כ 233 תיקים.

התביעה טענה כי אין בידה פילוח על פי קריטריון של קרבת משפחה, ואין בכמויות התיקים שנפתחו, נדונו או נסגרו כדי ללמד על המדיניות במקרים בהם היתה הלנה של קרובי משפחה, כיוון שעילות הסגירה הן פרטניות בכל מקרה ומקרה. טענה זו נכונה בעיקרה, שהרי מעצם סגירתם של תיקים רבים בעילת העדר עניין לציבור, לא ניתן להסיק מהי המדיניות הסדורה של התביעה. עם זאת, בהעדר יכולת ללמוד מן הטבלה על מקרים של קרבת משפחה, ושעה שקיים שיעור גבוה של תיקים שנסגרו מהעדר עניין לציבור, מתבלט מתאם שלא ניתן להתעלם ממנו, בין נתונים אלה לבין העובדה שלא אותרו כלל תיקי הלנה של קרובי משפחה, חרף המציאות המוכרת. מתאם זה, ייתכן שיימצא מקרי לגמרי, אך כל זמן שלא הושלם הברור הוא מעורר תהייה, שמא זהו תוצר של התנהלות עקבית כלשהי מצד הרשות. כמובן, אין בדבריי אלה כדי לבסס טענה לאכיפה בררנית, אך יש גם יש בהם כדי ללמד על הרלוונטיות הרבה של הנתונים המבוקשים לצורך הגנת הנאשמת, כך שמתחייב לאפשר לה העמקת הבדיקה על מנת לבחון האם ביכולתה להראות כי קיומו של מתאם כאמור אינו מקרי, אלא נובע מסגירתם של תיקי הלנה בנסיבות בהן קיימת קרבת משפחה.

ט. כאן המקום להדגיש, כי היה בידי התביעה לחסוך את הצורך בהעמקת הבדיקה, אילו הציגה מדגם סביר של מקרים בהם נדונו נאשמים בגין העבירה של הלנת תושב האזור, שהיה בן זוג או קרוב משפחה. ואולם, התביעה נמנעה מלעשות כן, למרות שכאמור, הניסיון השיפוטי (ואולי אף הידיעה השיפוטית) מעלים כי אמורים להתקיים אירועי אכיפה לא מעטים שבהם היו הנסיבות כאלה. העובדה שלא הוצג ולו מקרה בודד שכזה, רק מחזקת את החשש שמעלה הנאשמת, ודורשת בדיקתו עד תום.

י. אני ערה לעובדה שמתן צו כמבוקש יטיל על התביעה משימה הדורשת זמן עבודה לצורך הפקת נתונים מתוך תיקי החקירה. בדיוק מטעם זה, ראיתי לנכון לברר תחילה אם ניתן להסתפק במסירת טבלת נתונים סטטיסטיים. והנה, לאחר שהוגשו הנתונים הסטטיסטיים ומהם עלו התהיות שפורטו, דעתי היא כי נקודת האיזון שבין הטלת הנטל על התביעה לבין זכות הנאשמת להליך הוגן, נעה אל עבר קבלת הבקשה להעברת חומר רלוונטי נוסף.

אציין כי במקרים דומים בהם שוכנע בית המשפט כי יש בנתונים המבוקשים כדי לסייע להגנת הנאשם, הורה על מסירת נתונים קונקרטיים מתוך תיקי חקירה, היינו: תמציות עובדותיהם של מקרים אחרים, כפי שעולה מהחלטות אליהן מפנה הנאשמת: ע"ח (נצ') 47827-04-15 מד"י נ' ברמי (4.6.15); ע"ח 31996-03-14 אלמקייס נ' מד"י (20.3.14); ע"ח (ת"א) 6927-01-13 מצרי נ' מד"י (6.8.13); ע"ח 38064-01-14 וויט נ' מד"י (3.3.14); ת.פ 19150-09-15 מד"י נ' עורי (21.1.16). ראוי להדגיש כי במרבית המקרים הללו, הורה בית המשפט על מסירת נתונים שלא היה קיים פילוח שלהם ברישומי הרשות (כגון: נסיבות ייחודיות שבהן בוצעה העבירה או מיהות החשוד וכו'), ועל כן ברור היה כי משמעות ההחלטה היא שעל הרשות הוטל להפיק את הנתונים באופן פרטני מתוך התיקים.

יא. עוד יש להדגיש כי הנאשמת ניאותה לצמצם בקשתה, כך שיימסרו לידיה נתונים אודות: (א) התיקים שנסגרו מהעדר עניין לציבור, ו- (ב) התיקים שנדונו. הנאשמת אף הודיעה כי בנוגע לתיקים שנדונו היא תסתפק במסירת רשימת מספרי התיקים בבית המשפט, ותדאג להשיג את גזרי הדין בכוחות עצמה. לאור זאת, יוצא כי הבקשה העדכנית תחומה בהיקף ובזמן, ואני מוצאת כי היא מידתית.

יב. מבחינה טכנית, ניתן היה להורות כי התביעה תמסור לידי הנאשמת את כלל חומר החקירה שבכל 200 תיקי ההלנה שנסגרו מהעדר עניין לציבור, כמפורט בטבלה. לחילופין, ניתן להורות כי התביעה תעיין בכל אחד מן התיקים ותערוך טבלה שבה יירשם ציון קיומה או העדרה של קרבת משפחה בין החשוד לתושב האזור, בכל תיקי ותיק. אפשרות שלישית היא כי התביעה תעביר לידי הנאשמת עותק מהודעותיו של החשוד בכל אחד מן התיקים, משום שיש להניח כי קיומם של קשרי משפחה עלה ובורר בעת החקירה, כך שניתן יהיה להסיק על הנסיבות מתוך ההודעה עצמה.

לאחר בחינה, נדמה לי כי בחירה בדרך השלישית תהיה היעילה ביותר, הן משום שכך ייחסך מן התביעה הנטל שבהפקת נתונים ועריכת רשימות, והן משום שבדרך זו תוכל הנאשמת לעיין בראיות הגולמיות וללמוד מהן על נסיבותיו של כל מקרה. ככל שתעלה בעתיד טענה לפיה לא היה די בנתונים שנמסרו בדרך זו, אבחן אותה לגופה.

יג. אשר על כן, בהסכמת הנאשמת אני מקבלת את הבקשה באופן חלקי, ומורה כי התביעה תמסור לידיה את הנתונים הבאים:

1. מתוך התיקים שנסגרו מהעדר עניין לציבור בשנים 2015-2017 (הלנת תושב זר-108 תיקים; הלנת תושב זר/סיוע להלנתו-90 תיקים; הלנת תושב זר במטרה להעסיקו-2 תיקים; סה"כ: 200 תיקים)- יימסרו הודעות החשוד בעבירת ההלנה, בכל תיק.
2. מתוך התיקים שנדונו בעבירת הלנה (הלנת תושב זר-153 תיקים; הלנת תושב זר/סיוע להלנתו- 80 תיקים; הלנת תושב זר במטרה להעסיקו-11 תיקים)- רשימת מספרי התיקים הפליליים בבית המשפט.

הנתונים יועברו לידי ב"כ הנאשמת בתוך 45 יום.

המזכירות תעביר את ההחלטה לידי ב"כ הצדדים.

ניתנה היום, ט' חשוון תשע"ח, 29 אוקטובר 2017, בהעדר הצדדים.